

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

ZONSONDERGANG AAN ZEE

Toneelspel in drie bedrijven

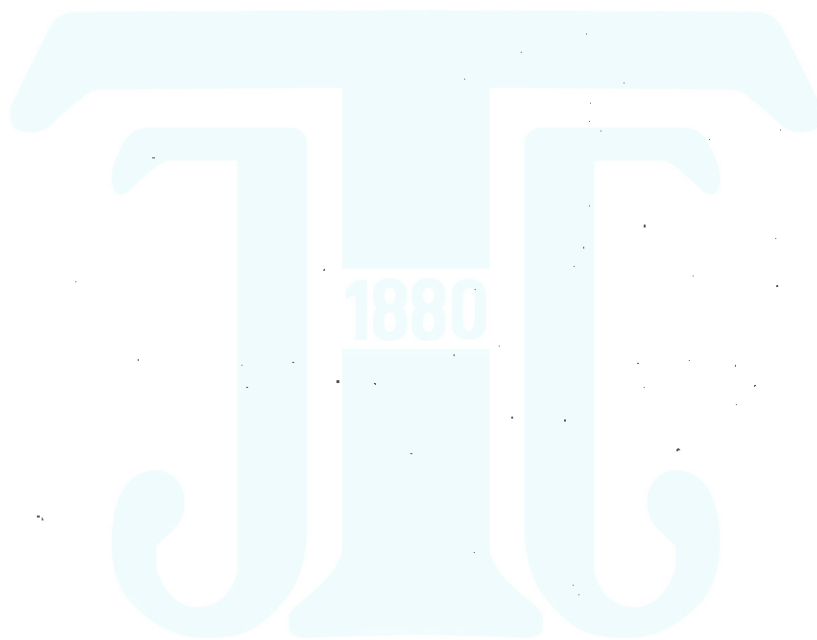
door

RIK DAEMS

Toneelfonds J. JANSSENS * Antwerpen

1983

(N° 1904)

Het OPVOERINGSRECHT wordt ver-
kregen na aankoop van minstens 8
exemplaren bij de uitgever en betaling
van de verschuldigde auteursrechten
aan S.A.B.A.M., Aarlenstraat 75 - 77
1040 Brussel.

ZONSONDERGANG AAN ZEE.

Personages.

Pol : regisseur

Gaby : hulp bij de tekst

Frieda : maquilleerster

Greet

Leen

Karel

Fons

} toneelspelers

Het eerste dekor, (bestaande uit 3 makkelijk te demonteren panelen) stelt een lokaaltje voor, waar de toneelspelers van een plaatselijke kring zich omkleden.

Rechts een deur die van de scène naar de kleedkamer leidt.

Links een deur naar een omkleedhokje.

Midden achterste paneel, grote maquilleursspiegel, met draaibare stoel ervoor.

Verder, rekken met kleeerhangers, enkele stoelen, kistjes waarop allerhande produkten, (maquillage, démaquillage enz...) en 4 waskommetjes.

De muren zijn gedekoreerd met toneelaffiches.

Het doek gaat open wanneer de toneelspelers na een opvoering van de scène komen om zich om te kleden.

1° BEDRIJF.

- Frieda (leest boek in maquilleurstoel - rug naar publiek - op de achtergrond hoort men applaus - draait met stoel richting deur - deur gaat open).
- Pol (Komt binnen). Het is gedaan, Frieda. Ze hebben prachtig gespeeld, vandaag. Men kan weeral een produktie meer op de naam van onze toneelkring schrijven.
- Frieda Er was veel volk. En aan het applaus te horen, schijnt het opperbest mee te vallen.
- Pol 's Zondags is er toch altijd veel volk. Onder de pauze heb ik enige reacties gehoord, iedereen scheen erg opgetogen.
- Frieda Het stuk zelf is ook makkelijk te begrijpen. De situatie die ze spelen in dat stuk is best in te denken !
- Pol Natuurlijk : een gangsterbende van 3 man van het 2° knoopsgat leert een voddendraapster kennen. Het argeloze vrouwtje verleent ze onderdak, en neemt ze in vertrouwen. De gangsterbende smeert haar een levensverzekering aan, en het boeventrio poogt haar zo vlug mogelijk naar het hiernamaals te helpen om zelf de premie te kunnen opstrijken. Best in te denken !
- Frieda Vorige week heb ik 'de late' gehad op mijn werk. Ik heb geen enkele repetitie kunnen volgen. Ik weet alleen nog dat Karel, de mooi geklede maar ziekelijke professor Leen, het oude vrouwtje trachtte te vermoorden door ze te vergiftigen. Hoe gingen de twee anderen nu weer te werk ?
- Pol Groot, het gangstervrouwtje poogt het plafond te laten instorten, maar het oudje, Olijfje in dit stuk, komt er, ongeschonden uit...

Fons, de sukkelaar van het trio, tracht het oudje met zijn wagen te overrijden, kleedt zich daarvoor zeër onopvallend, maar hij heeft zelf al een ongeval voür hij haar nog in 't zicht krijgt!

Frieda Hoor, ze zijn op komst!

Gaby (script van gespeelde stuk in de hand). Gef, eindelijk eens een rustige avond beleefd als souffleur.

Pol Souffleuse!

Frieda Hulp bij de tekst!

Gaby Iedereen kende zijn tekst uitstekend. Eén maal toonde Karel me het wit van zijn ogen, dan weet ik dat ie zijn tekst kwijt is. Even inspringen en het was al vergeten...
Maar met Leen hé, (wrijft zich de kleren) daar heb ik nog wel een eitje mee te pellen...

Pol Waar blijven ze nu alle vier?

Gaby Oh, je kent dat, hé, de prominenten van het dorp komen uit beleefdheid nog eens zeggen hoe goed ze het wel vonden. Hoe dichterbij de verkiezingen, hoe meer vooraanstaanden er komen.

Pol Ze hebben vandaag toch goed hun best gedaan. Het tempo, de taal, de plaatsing, alles was zoals het moet.

Frieda Spijtig dat het allemaal weeral voorbij is. Met de acteurs maquilleren beleef ik minstens evenveel plezier aan dat stuk als de mensen in de zaal. Van de twee jonge mannen, maken we van de één een onnozele, van de andere een ziekelijke. Van de meisjes toveren we de éne om tot 'een vlam' en de ander tot een oud scharminkel.

Karel (op, mooi gekleed 'professor' ± 50 jaar - ziekelijk).

Allen Proficiat, Karel, mooi gedaan.

Karel Dank U, allemaal. Zeg Gaby, dank je hoor. Je hebt het wit van mijn ogen wel duidelijk gezien hé.

Je hebt me subliem uit de penarie geholpen.

- Gaby Vorige opvoering ben je toch nergens over je tekst gestruikeld?
Hoe kan dat nou?
- Karel Echt, Gaby, ik dacht dat ik door de planken zakte! Opeens was ik mijn tekst kwijt, ik keek strak de zaal in, en stond met mijn mond open, zonder dat ik een woord kon uitbrengen.
- Pol Ik zat achteraan in de zaal. Het is nauwelijks opgevallen.
- Karel Dank zij onze 'hulp bij de tekst', die direkt inpikte.
- Gaby Dank voor het pluimpje!
- Karel Ik zal die ziekelijkheid eens van mijn gezicht wrijven, zie.
(begint zich te ontschminken).
- Greet (op) iedereen : proficiat Greet, mooi gedaan.
(mooi, opvallend gekleed).
- Karel Daar is onze vlam zie, kijk eens, Frieda...
- Greet Dank U. Gef, dat hebben we weeral gehad!
- Karel Dat vrijen met mij op de scène, bedoel je?
- Greet Mee, het gehele stuk, plaaggest. Het zit er allemaal weeral op!
- Frieda Het publiek scheen goed mee te willen vanavond.
- Pol Ik heb toch gezegd dat het publiek van zondag beter is als dat van vrijdag of zaterdag. (tekst veranderen naar de dag van de opvoering zelf!)
- Greet Wanneer ik tegen Fons zeg, dat hij zich zo onopvallend mogelijk moet verkleden, om Leen dood te rijden, en hij komt dan 'onopvallend' gekleed terug op de scène...
- Karel Dan heb ik meer moeite met op mijn tanden te bijten om niet te lachen, dan aan mijn tekst die ik moet zeggen te denken...
- Greet En wannser hij terug opkomt na zijn ongeval, dan ploeien er velen dubbel.
'Nu had ik zo proper pattattenzakken rond mijn bumpers gebonden, om het bloed er niet moeten af te kuisen'...

- Leen (op - verkleed als oud vrouwtje - onverzorgd - 1 oud kleed, 3 truis, 2 jassen, lelijke hoed - versleten schoenen - stukke handschoenen etc...) Ik hoorde wat jullie zeiden. Ik vond dat een beetje geforceerd. Wie loopt er nu zo op straat. Hoe kan je nu zo onopvallend zijn?
- Pol Dat is juist de typering, Leen. Hij beeldt een snul uit, en zo komt dat best over bij het publiek.
- Greet (In spiegel - laat prop ontschminkingswatten zien ...). Zeg, Frieda, wat heb je nu weer op ons snuitwark gesmeerd?
- Karel Allerbeste spul, je krijgt het er met niets ter wereld af!
- Frieda Het allerbeste, juist. Het gaat er best af door je watten even in geconcentreerd zwavelzuur te drinken!
- Pol Dan is je huid gereinigd tot in de kleinste plooitjes...
- Gaby Leentje... (wrijft zich de kleren).
- Leen (lacht) Is er iets, Gabytje?
- Gaby Kan je je voorstellen, mensen, dat ouwe voddendraapstertje is haar huisje aan het uitkeren...
- Karel Dat heb je mooi gedaan, Leen, ze was haar huisje aan het uitkeren, en in plaats van alles onder de mat te keren...
- Gaby Keert ze alles in de souffleursbak...
- Leen En Gaby maar op de tanden bijten om niet te moeten niezen...
- Gaby In het vervolg verwittig je me hé! Dan doe ik minstens slechte kleren aan.
- Pol Strooi jij bloknageltjes op het dekor, als Leen op d'r blote voeten moet lopen...
- Frieda Waar blijft Fons nu nog?
- Greet Die was een babbeltje aan het doen met zijn vrouw, denk ik.
- Greet, Frieda en Karel -- ontschminken, wassen.

Karel   Ik zou vanavond graag op tijd thuis zijn.
Morgenvroeg om vijf uur eruit. Ik heb de vroege op de fabriek.

Greet   Ga je eerst nog mee iets drinken?

Karel   Ja... dat wel.

Greet   Ben je met je wagen?

Karel   Ja...

Greet   Mag ik dan straks met je mee?

Karel   Ik zal U voor de deur des ouderlijks huis afzetten, o jonkvrouwe.

Greet   Dat apprecieert de jonkvrouwe ten zoeerste.

Fons   (op - zeer opvallend gekleed - zonnebril, te grote hoed, hevig gekleurde
                  kleding - kleding gescheurd - stuurwiel van een auto in de hand).
'Nu had ik zo proper patattenzakken rond mijn bumpers gebonden,
om er het bloed niet hoeven af te kuisen'....

Iedereen   Proficiat - knap gespeeld, enz...

Fons   Dank U. Ziezo, onze duizenden franken zijn weeral binnen...

Leen   Zeg Fons, ze waren hier zojuist aan 't vertellen dat jij die rol van
                  snul zo goed speelt...

Pol   En dat jij daar maar gewoon moet voor doen!

Fons   Dank U...

Pol   Ik ga alvast al mijn opgekropte zenuwen doorspoelen.
                  Ik ben minstens even zeuwachtig geweest als jullie allemaal bijeen...

Karel   Ik dacht nochtans dat regisseurs mensen waren die nooit zenuwen hadden.

Pol   Dat dacht je dan maar... Komen jullie seffens ook?

Allen   Ja, meneer de regisseur...

Pol   Gaan jullie mee, Frieda en Gaby? (af)

Gaby   Ik kom.

Frieda   Ja.

- Pol (op) O ja, laten jullie die kleren maar hangen als je wilt. Je kan ze morgenavond meenemen. Dan breken we het decor toch af (af).
- Pol (op) Nog e^{en} ding : het is vandaag 15 maart, de eerste repetitie van het volgende stuk is op 15 september, hier in ons lokaal. We zullen jullie nog wel per brief verwittigen. Zie dat jullie er allemaal zijn, want het is een stuk met een grote rolbezetting.
- Greet Hoe is de titel?
- Pol Zorro en de zeven smurven! (af).
- Greet Eindelijk'rust.
- Leen Veel volk hé, vanavond!
- Karel Prima publiek. Aan het applaus te horen vonden ze het erg geslaagd.
- Greet De zaal zat gevuld tot achteraan toe, volle bak!
- Karel Weet je waarom er zoveel volk was? Op T.V. was het misschien weer een wederuitzending van een wederuitzending van een programma dat ze de week tevoren o^{ok} al gegeven hadden!
- Leen Misschien zijn veel mensen hun T.V. stuk, dat ze zich liever hier een avond vervelen, dan thuis.
- Greet (tot Karel). Ben ik proper zo?
- Karel Ja...
- Greet Dan ga ik me even omkleden... (af).
- Karel Fons, zie je bij mij nog ziekelijke trekken?
- Fons Jongen, jongen... Die kanker bij jou schijnt toch niet te beteren... Maar als je je onder je ogen nog wat proper maakt, zie je er al ve^{el} minder ziekelijk uit!
- Leen En als je dan nog dat grijs uit je haar verwijderd, kan je terug onder de normale mensen komen!

- Karel   Ik zou maar niets zeggen, Leentje. Als ik je 's avonds in het donker zo moest tegenkomen, zou ik ook alle records hardlopen breken om weg te wezen!
- Leen   (in spiegel). Ik geef je volkomen gelijk!
- Karel   Zo zie, klaar, omkleden... Broek, trui...
- Leen   Ik zal werk hebben om me om te kleden : twee jassen, drie truien, handschoenen, hoed...
- Karel   Ts... Hoe ze een lelijk mens nog lelijker kunnen maken, hé!
- Leen   (Gooit schoen naar Karel - Karel af - Greet op).
- Greet   Zeg Leen, heb jij een haarborstel bij?
- Leen   Ja, wil je hem hebben?
- Greet   (Knikt) Dank U (Borstelt haar, schikt kleren, neemt handtas en jas).
Hier is ie terug. Bedankt, hoor!
Komen jullie seffens ook iets drinken?
- Leen   Natuurlijk, als ik door alles heen geworsteld ben... (Greet af).
- Fons   Dat script van 'Olijfje en haar moordenaars' mag de schuif in. Uit!
Gedaan!
- Karel   De cuwere, ziekelijkeman, is terug de jonge, frisse knaap!
- Leen   Dat zeg jij!
- Karel   Waar is Greet?
- Fons   Die hangt al aan de toog.
- Karel   Waar moeten die kleren?
- Leen   Die mag je tot morgenavond hier laten hangen, dat heeft Pol toch gezegd!
- Karel   Ho ja, ik heb morgen toch de vroege, dan kan ik morgenavond komen helpen met de deorploeg, om af te breken.
Meneer en Madame, tot geneugten hé! (af).
(terug op). Zeg Fons, je bent ineens zo stil!
- Leen   Ja, de grappigste is droef...

Karel Scheelt er iets?

Fons Nee hoor.

Leen Toch geen zorgen?

Fons Nee, echt niet... Hebben jullie nu morgen ook dat trieste gevoel dat alles voorbij is?

Karel Morgen heb ik de tijd daar niet toe. Om vijf uur opstaan, eten en wegwezen... Woensdagavond, dan voel ik wel iets in die aard, ja... Geen repetitie, dus geen plezier maken, geen babbeltje. Dat is een trieste avond voor me, da's waar.

Leen Woensdagavond heb ik dat ook. Straks al, wanneer ik zo alleen in bed lig, dan raast dat ganse stuk weer door mijn hoofd, en als ik me dan realiseer dat alles voorbij is, heb ik ook wel wat verdriet!

Karel (aan de deur). Dat betert wel meisje, als je ooit 's met z'n tweeën in bed ligt...

Leen (gooit met schoen).

Karel (even buiten - terug binnen). Mis Leentje - tot seffens...

Leen (gooit 2e schoen) Als je nou van een plaaggeest spreekt...

Leen (na lange stilte) Vermoeiend hé!

Fons Vooral voor jou, bijna drie uur onophoudend op de planken staan...

Leen En dan nog zo uitgedost... Ik ben ook vermoeid, doodop!

Fons En dan vorige week. Elke dag laat repetitie. Dat voel je. Dat kruipt in je kleren!

Leen Vindt je vrouw dat niet vervelend dat ze zoveel alleen is, 's avonds.

Fons In het begin wel, maar na enige tijd worden ze dat wel gewoon.

Leen (laat handen zien) Niet getrouwd. Ik hoef aan niemand verantwoording te geven...

- Fons   Dat is flink, meisje! (Staart voor zich uit). Nu voel ik de vermoeidheid van de ganse week in me opkomen...
- Leen   Ik ook : rust na inspanning... zalig...
- Fons   De meeste toeschouwers in een zaal wanneer ze naar toneel komen kijken realiseren zich gewoon niet hoeveel moeite en werk het kost om een toneelstuk aardig op de planken te zetten.
- Leen   Drie maanden op voorhand beginnen repeteren, twee avonden per week, de laatste week elke avond tot een stuk in de nacht...
- Fons   Je bewegingen, waar je moet staan op welk moment...
- Leen   Veel werk, dat zoals nu na twee opvoeringen vergeten wordt.
- Fons   De meesten zeggen achteraf wel : het was goed of we hebben ons goed geamuseerd, en uit. Maar de inspanning die het je kost kunnen ze zich niet voorstellen...
- Leen   Je hebt gelijk. Maar dit alles wordt dan toch rijkelijk gecompenseerd door het applaus, waardoor je dan weer weet dat de mensen je werk op prijs stellen...
- Fons   Als ik kan zeggen na de vertoning : ik heb er deze avond aan meegeholpen dat tweehonderd mensen een ontspannende avond beleefd hebben, waardoor ze hun zorgen voor een uurtje of drie vergeten zijn, dan ben ikzelf gelukkig in hun plaats.
- Leen   Ja hoor... daar heb je gelijk in.
- Fons   Pf... Morgen weeral naar school....
- Leen   Dat is waar ook... jij staat ook in het onderwijs...
- Fons   Gek toch, hé, nu repeteerden we drie maanden aan dat voorbije stuk, we hebben veel grappen en grollen uitgehaald, en toch weten we nauwelijks iets van mekaar.
- Leen   Waar werk jij nu weer?

- Fons In de technische school in ....
- Leen Ik hier op de gemeente, eerste studiejaar bij de meisjes, dat wist je, hé!
- Fons Juffrouw in het eerste studiejaar... Een man met een aap - De vos bijt in de haan - Jan met een pet op - Het schip vaart op de zee...
- Leen Maar dat heb je nu eens mooi gedaan, zie. Een bank vooruit!
- Fons En een kus van de juffrouw? (toont kaak).
Waar is de tijd!...
- Leen Het is vandaag al 15 maart. Nog een goeie drie maand en het schooljaar is weeral voorbij. Dan twee maanden niks doen...
- Fons Maar toch verdiend. De mensen mogen van ons in het onderwijs zeggen wat ze willen, maar die vakantie kan je best gebruiken. De kinderen zijn moe, op het einde van het schooljaar, en daardoor lastig. Je trekt het je aan, en raakt zonder het te willen zelf vermoeid.
- Leen Dit schooljaar heb ik 24 meisjes van 7 jaar. Wanneer ik daar dag in dag uit daarmee bezig ben, en op hun peil, wel te verstaan, dan is de vakantie van harte welkom, geloof me. Ik voel me daardoor soms zelf kinds worden...
- Fons Kan ik best aannemen... Dat is in feite een spanning voor je die zich een gans schooljaar ophoopt in jezelf, en de laatste dag van het schooljaar word je daarvan ontladen.
- Leen Wat doen jullie de laatste dag van het schooljaar?
- Fons Een beetje vergaderen, met de ouders van de jongens een babbeltje doen, en 's avonds met de ganse troep erop uit trekken...
- Leen Waar?
- Fons Dat durf ik tegen een ernstig meisje als jij niet te zeggen...
- Leen Echt?
- Fons Als je wil zal ik er wel een tekeningetje bij maken.

Leen Is het zo erg?...

Fons Nee hoor, een glaasje drinken, enzo...

Leen Vind jij dat plezierig?

Fons De eerste drie jaren wel, ja, vorig jaar niet meer...

Leen Recht naar huis gegaan toen?

Fons (verlegen) Ja...eh...nee... naar zee gereden... alleen.

Leen Hoe kwam je daarbij? Wat ging je daar doen?

Fons Zeemeerminnen vangen... Nee...
Ik had gewoon zin om me te ontladen op mijn manier. Het was toen zo'n prachtig weer. Het kwam ineens in me op...
Na de oudervergadering ben ik naar Zeebrugge gereden...
Om halfacht 's avonds. Om negen uur 's avonds zat ik ginder in mijn eentje in de duinen. Zalig was dat...

Leen Goed idee. Je hebt natuurlijk de kans met je auto.
Ga je dit jaar terug?

Fons Ik weet het niet. M'n collega's hebben ook nog niet beslist wat ze dit jaar doen...

Leen Als je gaat, ga ik mee.

Fons Wat?

Leen Als je gaat, ga ik mee... Mag ik?

Fons Mij goed.

Leen Je hebt er toch niets op tegen hé?

Fons Natuurlijk niet... (twijfelend) Helemaal niet...

Leen Welke dag is dat, dit jaar?

Fons De laatste vrijdag van juni...

Leen Even in m'n zakagenda kijken... 26 juni... dat gaat... niets in de weg... hoe spreken we af?

Fons De vergadering is dit jaar om zeven uur al gedaan, dat weet ik!
Om halfacht voor de post te..... ?

Leen Afgesproken!

Fons Luister Leen, we spreken er niet meer over, trouwens we zullen
mekaar ondertussen niet veel meer zien...
Als je er bent, rij je mee, anders rij ik alleen...

Leen Ik zal er zijn!

Fons Zeg, hou het tussen ons hé, anders weet het dorp weeral waarover
roddelen!

Leen (Knikt.)

Fons Ik ga me even omkleden. Daarna gaan we nog iets drinken hé. (af)

Leen (Knikt - staart voor zich uit...)

Frieda (op). Heb ik mijn handtas hier achtergelaten?

Leen Diedaar?

Frieda Ja, dat is ze. Ik ga naar huis. Ik heb morgen ook de vroege!

Leen Veel plezier, deze week...

Frieda Karel zei me dat Fons zo droevig is...

Leen Hij heeft dat steeds zegt hij. Niet aantrekken. Het is zeker niet
slecht bedoeld. Spijt dat het voorbij is...

Frieda Ben je zonder stoffelijke schade uit je kleren geworsteld?

Leen Dat wel. Maar zweten, zweten. Ik werd er bijna ziek van. Een goede
douche straks zal me goed doen.

Frieda Dat zal wel. Dan kan je morgen fris en welgemutst naar school.
(Leen haalt de neus op...)

Fons (op) Jouw beurt Leen!